

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directie Europese en
Internationale Zaken**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000003952069570000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/kgg

Ons kenmerk

DEIZ / 103644359

Bijlage(n)

2

Datum 26 januari 2026
Betreft Beantwoording vragen over de Geannoteerde Agenda van de
Milieuraad van 4 november 2025 en verzending Verslag Milieuraad
4 november 2025

Geachte Voorzitter,

Met deze brief ontvangt de Kamer, mede namens de minister en staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de antwoorden op de vragen van de leden van de fracties van de BBB, PVV en Fractie-Beukering over de geannoteerde agenda van de Milieuraad van 4 november 2025.

Tevens ontvangt de Kamer het verslag van de Milieuraad van 4 november 2025, dat abusievelijk niet verzonden was. Het verslag is identiek aan en geeft de stand van zaken weer zoals die gold ten tijde van verzending aan de Tweede Kamer op 24 november 2025¹.

Sophie Hermans
Minister van Klimaat en Groene Groei

¹ Kamerstukken II, 2025/26, 21501-08 nr. 1013

I. Beantwoording vragen over de Geannoteerde Agenda

1. De EU-klimaatwet verplicht tot het vaststellen van een EU-klimaatdoel voor 2040, maar pas na de Milieuraad vindt een strategische discussie plaats over het raamwerk ter ondersteuning van de haalbaarheid, aldus de fractieleden van de BBB. Is het niet de omgekeerde wereld dat er eerst een bindend doel wordt vastgesteld, voordat de financiële en technische haalbaarheid voor het platteland en de industrie goed is onderbouwd? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

De strategische discussie over het raamwerk ter ondersteuning van de haalbaarheid van het EU 2040-doel, waarnaar de fractieleden vragen, vond plaats op de Europese Raad van 23 – 24 oktober 2025¹. De Milieuraad vond hierna plaats, op 4 november 2025. Op deze Milieuraad is een algemene oriëntatie bereikt over het Europese tussendoel (zie het verslag). Op 10 december 2025 werd een politiek akkoord bereikt met het Europees Parlement over het vaststellen van een Europees netto 90% doel in 2040 als onderdeel van de EU klimaatwet².

De Europese Commissie stelde het doel voor op basis van uitgebreide analyses en wetenschappelijke adviezen, waarin haalbaarheid, kosten, technologische mogelijkheden, en rechtvaardigheid meegewogen werden. De Commissie woog hierin aan de ene kant dat het doel grote zekerheid biedt dat klimaatneutraliteit in 2050 kan worden behaald en wat nodig is voor het halen van de doelen van de Overeenkomst van Parijs, en aan de andere kant de uitvoerbaarheid van het doel (inclusief kosten, technologische randvoorwaarden en uitruilen). Het kabinet heeft tijdens de onderhandelingen gepleit voor een stevig uitvoeringspakket om bedrijven en burgers goede voorwaarden te bieden om de transitie te kunnen maken en concurrentiekracht te versterken.

Het kabinet onderschrijft het belang van het Europese doel als tussenstap naar klimaatneutraliteit in 2050. Dit biedt (investerings-)zekerheid voor bedrijven en consumenten. Nu het tussendoel is vastgesteld zullen verschillende Europese beleidsvoorstellen ter invulling hiervan worden ontwikkeld en vergezeld gaan met impact assessments die de financiële en technische haalbaarheid voor het behalen van het 2040-doel van de transitie naar klimaatneutraliteit verder dienen te waarborgen.

2. Sommige lidstaten pleiten er, gezien onzekerheden door bijvoorbeeld bosbranden en verdroging, voor om rekening te houden met een beperkt potentieel van de landgebruik sector voor natuurlijke koolstofverwijdering. De fractieleden van de BBB vragen hoe u beoordeelt dat de risico's van deze onzekerheden niet onevenredig op het bordje van de Nederlandse boeren en beheerders van het buitengebied terechtkomen, nu het kabinet wel een belangrijke rol voor opschaling ziet. Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Antwoord

Het kabinet ziet een belangrijke rol weggelegd voor de opschaling van natuurlijke koolstofverwijdering binnen de EU, naast industriële koolstofverwijdering.

Voor elke lidstaat is binnen het EU-LULUCF³ doel voor 2030 ook een nationaal doel bepaald die passend is bij de situatie in die lidstaat. Nederland voldoet met een netto positieve bijdrage (meer uitstoot van emissies dan opname van koolstof) aan dat nationale doel, omdat er rekening is gehouden met het feit dat Nederland een relatief groot oppervlakte veenbodems (bron van emissies) in combinatie met een relatief klein oppervlakte bossen (reservoir om koolstof op te slaan) kent. Het is de inzet van het kabinet om ook in de onderhandelingen over een mogelijke herziene LULUCF-verordening⁴ voor 2040 (en 2050) te pleiten voor een realistische en haalbare bijdrage van Nederland.

¹ Kamerstukken II, 2025/26, 21501-08, nr. 1008

² Kamerstukken II, 2025/26, 21501-08, nr. 1021

³ LULUCF: *Land Use, Land-Use Change and Forestry*

⁴ Verordening voor landgebruik, verandering van landgebruik en bosbouw (LULUCF)

3. Tijdens de Milieuraad is afgesproken dat de inleverplicht voor ETS-2 rechten met een jaar wordt uitgesteld en dat er in 2026 50 miljoen extra ETS-1 rechten worden geveild ter financiering van het Sociaal Klimaatfonds. Wat zijn de economische gevolgen hiervan voor Nederland? Wat betekent dit voor sectoren als bijvoorbeeld de binnenvaart die als enige in Europa te maken heeft met de invoering van ETS2?

Antwoord

Het uitstel van ETS-2 met een jaar betekent dat de prikkel tot emissiereductie in 2027 wegvalt voor sectoren die onder het ETS-2 vallen, zoals de gebouwde omgeving, wegtransport en andere sectoren waaronder de binnenvaart. Dit komt omdat er in 2027 op basis van ETS-2 geen kosten aan de uitstoot zitten voor deze sectoren en de eindgebruikers. De sectoren moeten emissierechten namelijk pas inleveren voor de uitstoot vanaf het jaar 2028.

Het emissieplafond en de lineaire reductiefactor blijven ongewijzigd. Dit betekent dat er, net zoals voorheen, vanaf 2044 geen nieuwe rechten worden uitgegeven en dat er in totaal minder rechten worden uitgegeven omdat de eerste trede van het afbouwpad wegvalt. Het zogenaamde *frontloaden* schuift eveneens met een jaar op. Dit betekent dat er in 2028 30% meer rechten worden geveild en dat deze worden geleend uit de jaren 2030 – 2032. Voorheen was dit 2029 – 2031. Dit heeft budgettaire gevolgen voor de overheid.

4. Kunt u enig inzicht geven in de mogelijke budgettaire gevolgen van bovengenoemd uitstel voor Nederland?

Antwoord

Naast de gemiste inkomsten in 2027 leidt het uitstel van ETS-2 tot een verschuiving met een meevaller in 2029 en een tegenvaller in 2032. De onderstaande tabel geeft een indicatie van de potentiële budgettaire gevolgen voor Nederland. Het kabinet heeft de Tweede Kamer op 15 december 2025 uitgebreider geïnformeerd over de budgettaire gevolgen van het uitstel van ETS2.⁵

Tabel 1. Potentiële budgettaire gevolgen, in miljoen euro

Standen in mln. euro (+ is saldoverbeterend)	2027	2028	2029	2030	2031	2032	struc.
Budgettaire gevolgen jaar uitstel ETS2	-4.103	908	328	20	21	-327	0

⁵ Kamerstukken II, 2025-2026, 32813, nr. 1547

II. Verslag Milieuraad 4 november 2025

EU Klimaatwet

Tijdens de Milieuraad van 4 november 2025 bereikten de Europese klimaatministers een algemene oriëntatie over de wijziging van de EU Klimaatwet 2040 om een klimaatdoel en de randvoorwaarden voor 2040 vast te stellen. Het klimaatdoel voor 2040 is een tussenstap richting klimaatneutraliteit in 2050. Dit in navolging van de discussie over de EU Klimaatwet op de Milieuraad van 18 september 2025 en de conclusies van de Europese Raad.¹ Op 2 juli 2025 publiceerde de Europese Commissie hiertoe een wetsvoorstel. Het kabinet heeft de Kamer middels het BNC-fiche op 29 augustus jl. geïnformeerd over dit voorstel en het kabinetsstandpunt.²

Het kabinet vindt het belangrijk dat er nu duidelijkheid en zekerheid gecreëerd wordt voor burgers en bedrijven. Het vergde een intensieve onderhandeling om tot dit resultaat te komen, waarbij de nodige compromissen zijn gesloten. Zo had het kabinet graag minder ruimte voor de inzet van internationale koolstofkredieten gezien, zoals ook uiteengezet in het BNC-fiche. Ook is het kabinet geen voorstander van uitstel van ETS-2 met één jaar. Echter gezien het belang van de EU Klimaatwet, heeft het kabinet besloten het uiteindelijke compromis te steunen. Tegelijkertijd zal het kabinet blijven aandringen op voorstellen die de juiste randvoorwaarden borgen. De EU Klimaatwet biedt hier – mede door de inzet van het kabinet – een solide basis voor. Zo is een aantal van de randvoorwaarden waar Nederland op heeft ingezet, terug te zien in het akkoord of toezeggingen die de Commissie heeft gedaan. Denk daarbij aan het stimuleren van groene vraagcreatie, maatregelen inzake het actieplan energieprijzen en het tegengaan van prijsvolatiliteit binnen ETS-2. Nu is het aan de Commissie om met de verdere uitwerking te komen. Het kabinet kijkt daarom met belangstelling uit naar de komende voorstellen die direct zien op de uitwerking van de herziene EU-Klimaatwet, zoals de aanpassing van het ETS voor gebouwde omgeving en transport (ETS-2) en de herziening van CBAM die dit jaar nog worden verwacht. Daarnaast kijkt het kabinet ook uit de verwachte voorstellen die zien op het verduurzamen van de economie en het energiesysteem van belang, zoals het *Grids Package* en de *Industrial Accelerator Act*.

Tijdens de Milieuraad wees een grote groep lidstaten erop dat de Overeenkomst van Parijs tien jaar bestaat en dat de COP30 plaatsvindt. Ze benadrukten dat de EU Klimaatwet belangrijk is om vorm te geven aan de toekomst van de EU waarbij decarbonisatie, concurrentiekracht en weerbaarheid samen hand in hand gaan. Nederland gaf daarbij aan dat het doel duidelijkheid biedt en een helder langetermijnperspectief voor zowel bedrijven als consumenten, wat bijdraagt aan een stabiel en sterk investeringsklimaat. Ook wees Nederland, conform de motie van het lid Erkens³ en de motie van het lid Peter de Groot⁴, op het belang van het verdere bijbehorende pakket van randvoorwaarden en toekomstige voorstellen van de Commissie, waaronder een Europese aanpak voor netcongestie, hoge energieprijzen en kostendeling, het stimuleren van groene vraagcreatie en *innovatieve lead markets*, het verbeteren van de mondiale concurrentiepositie van de EU en het vereenvoudigen en versnellen van vergunningverlening voor industriële decarbonisatie en energie-infrastructuur.⁵

Veruit de meeste lidstaten steunden, net als Nederland, het 90%-doel. Dit doel van 90% wordt expliciet in de bereikte algemene oriëntatie genoemd. Dit betekent dat het beleidsraamwerk wat door de Commissie gaat worden voorgesteld, uitgaat van deze 90%. Een blokkerende minderheid kon zich nog niet in het compromisvoorstel vinden. Enkele lidstaten die nodig waren voor een akkoord met gekwalificeerde meerderheid wilden nog aanpassingen zien in de tekst. De discussie spitste zich toe op onderstaande elementen.

¹ Kamerstukken II 2025/26, 21 501-08, nr. 1008 en Europese Raad (23 oktober 2025). Bijeenkomst van de Europese Raad (23 oktober 2025) – Conclusies. Geraadpleegd via: [20251023-european-council-conclusions-nl.pdf](https://www.consilium.europa.eu/media/1023/european-council-conclusions-nl.pdf)

² Kamerstukken II 2025/26, 22 223, nr. 4114.

³ Kamerstukken II 2023/24, 31 793, nr. 257.

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 22 112, nr. 4139.

⁵ Hiermee heeft het kabinet invulling gegeven aan motie Erkens, Kamerstukken II 2023/24, 31 793, nr. 257, en een deel van motie Peter de Groot, Kamerstukken II 2024/25, 22 112, nr. 4139.

Rol internationale koolstofkredieten

Het krachtenveld was verdeeld ten aanzien van de door de Commissie voorgestelde mogelijke, gelimiteerde bijdrage van maximaal 3% hoge kwaliteit internationale koolstofkredieten tussen 2036-2040. Enerzijds pleitte een groep lidstaten, waaronder Nederland, voor een beperkt maximumpercentage binnen een afgebakende tijdsperiode. Zij willen de inzet van internationale koolstofkredieten als een vangnet gebruiken. Andere lidstaten pleitten voor verruiming van het percentage en een eerdere ingangperiode (vóór 2036).

Tijdens de Milieuraad is de mogelijkheid om kredieten te gebruiken opgehoogd van een mogelijke bijdrage van 3% naar maximaal 5% vanaf 2036. De wettekst geeft aan dat dit een bijdrage op eigen (EU) grondgebied van 85% zou betekenen, aangevuld met internationale koolstofkredieten. Daarbij kan er voor de periode 2031-2035 een proefperiode (*pilot*) worden gestart om de markt voor betrouwbare en hoogwaardige internationale koolstofkredieten te ontwikkelen. Tot slot is in de evaluatieparagraaf toegevoegd dat het lidstaten kan worden toegestaan om maximaal 5% van hun nationale post-2030 bijdragen in te vullen met hoogwaardige internationale koolstofkredieten.

Herzieningsclausule

Het krachtenveld was verdeeld over de voorgestelde evaluatie van de EU-klimaatwet en de vastgestelde doelen. Een groep lidstaten pleitte voor een verruiming hiervan met meer mogelijkheden om het vastgestelde doel voor 2040 te herzien. Zij wezen daarbij onder andere op onzekerheden in koolstofverwijdering in de landgebruik- en bosbouwsector, bijvoorbeeld door bosbranden of droogte. Zij willen voorkomen dat tegenvallers in deze sector leiden tot hogere doelen voor andere sectoren. Een groep lidstaten, waaronder Nederland, wilde zo min mogelijk aanpassingen aan dit artikel om investeringszekerheid te waarborgen. In de algemene oriëntatie staat nu dat de Commissie maatregelen kan voorstellen om het 2040-doel te halen of om dit doel aan te passen, wanneer de bijdrage van natuurlijke koolstofverwijdering in 2040 achterblijft. Hierbij dient de Commissie wel gebruik te maken van het beste beschikbare en meest recente wetenschappelijke bewijs.

ETS

Tijdens de Milieuraad verzochten enkele lidstaten om uitstel van implementatie van ETS-2. Voorafgaand aan de Milieuraad had de Commissie al enkele voorstellen aangekondigd om de prijszekerheid voor ETS-2 te vergroten. Hier verwees de Commissie opnieuw naar. Aangezien een deel van de lidstaten die om uitstel van ETS-2 vroegen nodig waren om een gekwalificeerde meerderheid te behalen, kwamen de Milieuraad en de Commissie uiteindelijk overeen om een nieuw artikel aan het wijzigingsvoorstel toe te voegen. Daarmee wordt onder andere geregeld dat de inleverplicht voor ETS-2 rechten met een jaar wordt uitgesteld. Daarnaast wordt met dit artikel geregeld dat er in 2026 nogmaals 50 mln. ETS-1 rechten worden geveild ter financiering van het Sociaal Klimaatfonds, in aanvulling op eenzelfde hoeveelheid in 2025. De budgettaire gevolgen hiervan worden nog in kaart gebracht, maar zijn naar verwachting significant voor in ieder geval 2027, waarvoor momenteel EUR 4 mrd aan ETS-2 inkomsten zijn geraamd. De budgettaire gevolgen worden meegenomen in de voorjaarsbesluitvorming en daarmee integraal gewogen⁶.

Overige onderwerpen

Meerdere lidstaten, met name uit Centraal- en Oost-Europa, benadrukten het belang van een eerlijkere verdeling van EU-middelen over de hele Unie. Op hun verzoek is toegevoegd dat bij toegang tot publieke en private financiering, en bij steun voor innovatie en nieuwe technologieën, rekening moet worden gehouden met een geografisch evenwicht.

Daarnaast vroegen sommige lidstaten om effectbeoordelingen op sectoraal en lidstaat-niveau om de nationale consequenties van het 2040 doel in kaart te brengen. De Commissie kan dergelijke effectbeoordelingen momenteel niet uitvoeren, omdat iedere lidstaat op eigen wijze de in de EU Klimaatwet gestelde doelen mag invullen. Om tegemoet te komen aan deze groep kwam de Commissie met een verklaring. Hierin gaf zij aan om bij de voorbereiding van het post-2030 klimaatraamwerk te werken volgens een vergelijkbare aanpak als bij het Fit for 55-pakket en

⁶ De Tweede Kamer is na het uitsturen van het verslag aan de Tweede Kamer, op 15 december 2025, geïnformeerd over de gang van zaken rondom de budgettaire derving als gevolg van de aanpassingen aan ETS2.⁶

gebruik te maken van kader voor betere regelgeving. Daarbij wil zij tijdig met lidstaten uitwisselen over methodologie en data, zodat lidstaten hun eigen landspecifieke analyses kunnen uitvoeren.

Als tegemoetkoming aan enkele lidstaten die zich zorgen maken over de concurrentiekracht van de Europese auto-industrie, is in de tekst een verwijzing opgenomen naar het gebruik van biobrandstoffen in het wegvervoer in lijn met een brief van Von der Leyen voorafgaand aan de Europese Raad en naar maatregelen ter ondersteuning van producenten van zware voertuigen, alsook een zinsnede over '*local content*'⁷ in lijn met de Europese Raadsconclusies van 23 oktober.

Het kabinet bepleitte een sterke governance voor koolstofverwijdering die zorgt voor een gedegen afweging tussen emissiereductie, tijdelijke koolstofverwijdering en permanente koolstofverwijdering. De tekst van de algemene oriëntatie legt de nadruk op emissiereductie op EU-grondgebied, aangevuld met extra koolstofverwijdering via natuurlijke en technologische oplossingen. Daarnaast bevat de *European Industrial Carbon Management Strategy* gemeenschappelijke definities voor CCS, CCU en CDR. Daarmee heeft het kabinet invulling gegeven aan de motie van de leden Kröger en Teunissen.⁸ Het kabinet blijft bepleiten dat de integratie van permanente koolstofverwijdering in het EU ETS de milieu-integriteit niet mag ondermijnen. Dit houdt in dat koolstofverwijdering niet ten koste mag gaan van emissiereducties.

EU Nationally Determined Contribution (NDC)

Tijdens de Milieuraad van 4 november 2025 is overeenstemming bereikt over de EU NDC voor de COP30. Alle partijen bij de Overeenkomst van Parijs, waaronder de EU, moeten deze NDC elke vijf jaar indienen. De EU NDC beschrijft het EU-aandeel van de mondiale inzet tot aan 2035 om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden Celsius, en om de andere langetermijndoelen van de Overeenkomst van Parijs te behalen. De inhoud komt grotendeels voort uit reeds aangenomen wetgeving.

De EU NDC is geen wetgevend document met nieuwe, bindende verplichtingen voor EU-lidstaten.

Mede op basis van de discussie over de EU Klimaatwet besloot de Milieuraad dat de EU een NDC zal indienen met een range van 66,25% tot 72,5% in 2035, met daarbij de uitleg dat de bovenkant van de range gebaseerd is op het afgesproken 2040-doel. De NDC is unaniem aangenomen.

Het kabinet vindt het positief dat de EU een NDC indient en zo aan de rest van de wereld de klimaatambitie van de EU laat zien. Dit ook om andere landen te motiveren ook de nodige stappen te zetten. Samen met de EU Klimaatwet vormt deze NDC een mooi pakket.

AOB: EU ontbossingsverordening

Oostenrijk vroeg een AOB-punt aan over de EU-ontbossingsverordening (EU Deforestation Regulation, EUDR). De Commissie is met een voorstel gekomen tot aanpassing van de EUDR onder andere om de administratieve lasten voor het bedrijfsleven te verlichten. Meerdere lidstaten gaven aan dat het Commissievoorstel niet ver genoeg gaat. Zij pleitten voor uitstel van inwerkingtreding. Enkele lidstaten steunden het Commissievoorstel. Nederland maakte een studievoorbehoud, omdat het kabinet nog een standpunt in moest nemen en wees daarbij op het belang van de simplificatieagenda en investeringszekerheid. Inmiddels is de Kamer geïnformeerd over het Commissievoorstel en de Nederlandse positie.⁹

⁷ 'Local content' verwijst naar Europees geproduceerde goederen, diensten of onderdelen om de Europese industrie en werkgelegenheid te versterken.

⁸ Kamerstukken II 2023/24, 31793, nr. 265

⁹ Kamerstukken II 2025/26, 22112, nr.4199

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Auteur

TER BESLISSING

Datum

14 januari 2026

Kenmerk

DEIZ / 103621888

nota
TER BESLISSING

EK vragen en verslag Milieuraad 4 november 2025

Kopie aan

Bijlage(n)

1. Oplegbrief
2. Beantwoording
schriftelijke vragen
3. Verslag 4 november

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

De Eerste Kamer heeft schriftelijke vragen gesteld over de Milieuraad van 4 november 2025. De Eerste Kamer heeft tevens verzocht het verslag van de Milieuraad van 4 november 2025 te ontvangen. De Kamerbrief zal door u, mede namens de minister en staatssecretaris van LVVN, naar de Eerste Kamer worden gestuurd.

Geadviseerd besluit

U kunt akkoord gaan met de beantwoording van de vragen.

Kernpunten

- De leden van de fracties van de BBB, PVV en Fractie-Beukering hebben schriftelijke vragen gesteld over de geannoteerde agenda van de Milieuraad van 4 november 2025.
- Deze vragen zien op de EU klimaatwet (KGG), natuurlijke koolstofverwijdering (LVVN) en uitstel van ETS2 (KGG).
- Tevens wordt het verslag van de Milieuraad van 4 november 2025 meegestuurd naar de Eerste Kamer. De verslagen worden normaliter altijd met de Eerste Kamer gedeeld, per abuis is dit de vorige keer niet gedaan. Ovv de Eerste Kamer wordt dat bij deze rechtgezet.
- Op de agenda stond de EU klimaatwet (KGG), EU NDC (KGG) en een diversienpunt over ontbossing (LVVN). Het verslag is ongewijzigd t.o.v. het verslag dat op 24 november 2025 al naar de Tweede Kamer is verstuurd.